

Så minns jag tant Fia

Av Rut Hermansson

Artikel i Västerviks-Tidningen, okänt datum, troligen i mitten av 60-talet

OM JAG EN DAG skulle få se en liten krokig gumma komma trippande på vägen och bärande på en stor korg skulle jag genast säga "Åh, där kommer ju tant Fia i Broholm". Så såg hon ut, vår kära tant Fia, krokig var hon, ja, hon gick nästan dubbel. Hennes hellånga kjol rörde upp både lort och damm där hop gick fram och hennes i midjan insvängda och med puffärmar försedda jacka smet väl efter hennes lilla kropp. En schalet av rutig bomull, eller om helgdagarna av svart silke, inramade hennes lilla solskensansikte.

Det var mycket roligt när vi syskon kunde springa in till mamma och berätta att tant Fia var i antågande, vi visste då alla vad vi hade att vänta. När så tant Fia var inkommen och stökat undan hälsningarna på mor och oss alla ungar, satte hon sig försiktigt ned och öppnade sakta och omsorgsfullt på den stora korgen, oftast var det stora kupiga korglocket fastbundet med lite mattvarp. Med hopkupade händer samlades vi kring henne för att vara redo ta emot det vi redan i förväg visste skulle vankas.

Med sina små, magra, rynkiga och krokiga fingrar plockade hon upp den ena grådaskiga papperspåsen efter den andra. Det var torkade frukter, äpple, päron, körsbär och blåbär som nu tilldelades oss, en liten "knäppnäve" till var och en av alla sorterna, vilket vi tog emot med stor förtjusning och glädje. Detta upprepades alltid vid varje besök. Att hon av mamma blev bjuden på äkta bönkaffe och kakor var ju en självklar sak.

Broholm ligger ännu kvar på samma plats som i min barndom, fast det har byggts om och förbättrats. Från Hummelstad kan man se den lilla stugan på andra sidan sjön på en höjd strax ovanför det s.k. "Brotorpslannet", Där bodde tant Fia i flerfaldiga år tills hon gick ur tiden.

Vad hon egentligen levde av var kanske ett under, men antagligen hade hon väl någon liten fattigdel och så fanns det snälla grannar och människor som hjälpte henne med varjehanda "förningar". Vi syskon kom ofta till henne med fisk, ägg och någon fläskbit och detta satte hon stort värde på.

Vi tyckte också att det var roligt att gå till tant Fia, hon var så gästvänlig och bjöd på vad hon kunde åstadkomma. Vid ett besök hos henne bjöd hon mig på kall potatis och sur mjölk och jag tyckte då att det var gott.

FÄGNADEN VAR INTE det viktigaste vid våra besök hos tant Fia. Det fanns så mycket annat som glädde oss, bara det att få gå in i hennes "finrum" en stund, ty där fanns mycket att se och beundra. Ja ser i tankarna hennes röda plyschsoffa med de vackra i schattersöm sydda kuddarna, vilka var hårdstoppade med sågspån. Antimakasser prydde soffkarm, gungstol och pigtittare, och det fanns små trebenta fönsterbord med de underbaraste infällningar och krokbenta stolar med hårdstoppade höga sitsar, hörnhyllor med handknutna hyllremсор av färgat yllegarn, vilka var försedda med mycket dingeldang i form av tofsar och bollar. På dessa hyllor fanns många vackra prydnadsaker och vaser. Även konstnärligt utförda fotogenlampor hade tant Fia i sin ägo och allt var säkert gamla klenoder från tant Fias förfäder.

Bland de största glädjeämnen som tant Fia hade var säkert när hon fick brev från en dotter i Amerika och det gick väl en och annan dollar över haven till tant Fia förmodar jag. Dottern hade rest till Amerika i unga år, men var hemma på besök år 1914. Jag minns att hon då för min mamma berättade hur svårt det var de första åren, ty hon längtade hem och leddes så hon själv trodde att hon skulle bli nervsjuk. För att ibland få någon tröst gick hon ut på gatorna och låtsades att hon var på väg hem. Dessa promenader hjälpte henne många gånger men så småningom blev hon gift och fick familj och då blev det bättre. Jag tror att det var den enda gången hon var hemma, det nämnda året.

Tant Fia tog sig gärna en styrketår när hon fick tillfälle därtill. Vid ett besök på Bromåla gård omkring år 1890 hade hon förfriskat sig nästan väl mycket och husets folk fick se henne gå vinglande och glatt sjungande i en potatisåker. Tant Fia gick den ena "fåran", eller rättare sagt tilten efter den andra, fram och tillbaka och kände sig lycklig. Hon måste tas om hand och efter några timmars djup sömn trippade hon hem till sin lilla stuga på kullen, men var då lite tyst och snopen.

En annan historia har berättats för mig när hon vid ett tillfälle fick åka med en bonde från Brotorp till Västervik. Tant Fias ärende var att hon skulle köpa sig ett dussin kinesiska kaffekoppar. Efter bådats nyavslutade affärer ställdes färden hem, men när de kom till Nynäset, ett par km från Svartsmörja, stannade bonden där ty han hade ett ärende att uträtta. Tant Fia fick då order att ej röra tömmarna, för om hon gjorde det trodde hästen att det var klart för start och kanske det då blev svårt för tant Fia att få håll på hästen.

Detta glömde tant Fia, hon kunde väl få känna hur det var att hålla i ett par tömmar, men ögonblickligen började hästen att småspringa. Tant Fia tog då hårdare tag i tömmarna men ju mera hon drog, ju fortare sprang hästen tills han nästan kom i sken. Tant Fia tänkte på sina kaffekoppar och i förskräckelsen började hon hojta och ropa: "Å proa, å proa, åjåj, mine kinesiske kaffeköppe, mine kinesiske kaffeköppe, å proa, proa" och så gick färden i rykande fart hem till Brotorp.

BÅDE VID HUMMELSTADS GÅRD och handelsboden hade de hört detta hojtande och sett tant Fia stå upp i vagnen, slitande i tömmarna av alla krafter och ropa: "åjåjåj, mine kinesiske kaffeköppe, mine kinesiske kaffeköppe".

När hästen genomsvett och löddrig stannade på Brotorps ladugårdsplan, trodde alla på gården att det skett en svår olycka. Bonden kom så småningom hem också och både tant Fia och hennes kaffekoppar klarade sig helskinnade från stadsresan.

Tant Fia var djupt och varmt religiös och därför tog hon när hon fick besök ofta fram sin bibel och läste några bibelord. En gång när min mamma i sällskap med en annan kvinna, senare kallad "Sofi i Åsbo", var på besök hos tant Fia tog hon fram sin bibel och läste bl. a. att all rikedom, guld, silver och diamanter skulle kastas i elden. Tant Sofi i Åsbo, som alltid var skämtsam och lite spjuveraktig, tog då lugnt och plockade bort de äkta gamla silverskedarna från kaffefaten, gick ut i köket och började plocka av spiselringarna. Men då anade tant Fia hennes list, trippade ut i köket och sa: "Va i allsinneda ska du göra?". "Jag ska bränne opp ske'ra, du sa ju att allt selver skulle kastes i ellen". "Å nää, nää, inte ske'ra, dä ska va di store rikedommera, förstår du väl", svarade tant Fia lite snopen.

Ja, minnena finns många och vid varje besök i Hummelstad ser jag, när jag kastar mina blickar över Långsjön bort till Broholm, tydligt i tankarna den lilla gumman utanför stugknuten. Jag ser hennes små knotiga händer varsamt bryta ringblommor och resedor till den bukett som skulle pryda hennes omålade köksbord, ser henne också komma böjd, klädd i sin rutiga schallett långt neddragen i pannan som skydd för solen, även hennes randiga

bomullsförkläde vari hon plockat både gran- och tallkottar till bränsle under sin lilla kopparkokare. Och solen skiner ännu idag lika varmt och klart över Broholm, som under vår kära tant Fias tid.

RUT HERMANSSON

Texten digitaliserad och redigerad av Anders Jacobsson hösten 2015